6. GRAMMATICA : Werkwoorden die eindigen op -ER in de tegenwoordige tijd (*le présent*), basismodel en uitzonderingen binnen de groep

Als we naar de infinitief kijken van een werkwoord, dan zijn de laatste twee letters van deze infinitief vaak een aanwijzing hoe we dit werkwoord moeten vervoegen. We kunnen de regelmatige werkwoorden in het Frans indelen in **3 grote groepen op basis van deze laatste twee letters** :

- **groep 1** : werkwoorden die eindigen op -ER (zoals *chant**er**, parl**er**, rencontr**er***
- **groep 2** : werkwoorden die eindigen op -IR (zoals *part**ir**, fin**ir**, ouvr**ir***
- **groep 3** : werkwoorden die eindigen op -RE (zoals *entend**re**, craind**re**, connaît**re**, condui**re***)

In dit hoofdstuk houden we ons bezig met GROEP 1, werkwoorden op -ER.

Bekijk eens goed de vervoeging van het werkwoord *chanter* (zingen) in de tegenwoordige tijd (*présent*):

Chanter[1] [zingen ; infinitief]

je chant -**e** [ik zing]

tu chant-**es** [jij zingt]

il/elle/on chant-**e** [hij/zij/men zingt]

nous chant-**ons** [wij zingen]

vous chant-**ez** [jullie zingen/u zingt]

ils/elles chant-**ent** [zij zingen]

---

[1] *Onthoud goed dat je de uitgangen « e, es, ent » in het Frans bijna nooit uitspreekt. Men zegt dus altijd [je CHANT] voor « je chante », [tu CHANT] voor « tu chantes », [il CHANT] voor « il chante » en [ils CHANT] voor « ils chantent ».*

We hebben in bovenstaand schema de werkwoordsvorm telkens opgesplitst in een *stam* en een *uitgang*. Zo is in bv. de vorm *je chante de stam* « chant » en *de uitgang* « e ». Je ziet dat bij de regelmatige werkwoorden op -ER de stam in alle personen dezelfde blijft en dat je maar gewoon de juiste uitgang moet toevoegen. Niets moeilijks …
Spijtig genoeg zullen niet alle werkwoorden op -ER een onveranderlijke stam hebben. Bestudeer aandachtig de volgende uitzonderingen :

Uitzondering 1 : Een eerste uitzondering zijn de werkwoorden die in hun laatste lettergreep een doffe « e » hebben staan zoals bijvoorbeeld *acheter*. Bekijk hieronder even de vervoeging van dit soort werkwoorden.

Acheter [infinitief ; kopen]

j'achète[2] , tu achètes, il achète

nous achetons, vous achetez

ils achètent

_____

[2]. In het Frans wordt **je** afgekort tot **j'** indien het voor een werkwoord met klinker staat : *j' arrive / j'aime / j'arrête* [en dus **nooit :** *je arrive / je aime*]

Zoals je merkt hebben we twee verschillende stammen : *achèt-* en *achet-* :

- > De eerste stam, *achèt- (*met *accent grave,* uitspraak van « è » zoals het Nederlandse « ei ») , gebruiken we in de *je/tu/il/ils* vormen.

- > De tweede stam, *achet- (*met doffe « e » (*e muet),* uitgesproken ongeveer zoals de « u » van het Nederlandse woord *kuchen),* gebruiken we voor de infinitief en de *nous/vous-* vormen.

Oefen nu even de uitspraak [luidop!] van de volledige vervoeging van het werkwoord *acheter* zodat je met deze variatie overweg kunt.

Uitzondering 2 : Opgelet want de werkwoorden *appeler* en *jeter* (en alleen maar deze werkwoorden!) volgen wel dezelfde uitspraakverandering als *acheter* maar gaan voor hun schrijfwijze geen *accent grave* nemen maar wel de medeklinker van de laatste lettergreep verdubbelen in de *je/tu/il/ils* – vormen :

je**t**er[1] je je**tt**e , tu je**tt**es, il je**tt**e nous je**t**ons, vous je**t**ez ils je**tt**ent _____ 1. gooien

Uitzondering 3 : bij de werkwoorden die eindigen op « -cer » « -ger » zien we ook een verandering in schrijfwijze in de *nous* – vormen :

man**ger** je mange, tu manges, il mange nous **mang<u>e</u>ons**, vous mangez ils mangent	commen**cer** (beginnen) je commence , tu commences , il commence nous **commençons**, vous commencez ils commencent

Het Frans past bij deze werkwoorden de stam lichtjes aan om een correcte uitspraak te garanderen. Indien we immers zouden schrijven *nous man**gons** / nous commen**cons*** dan zouden we deze vormen moeten uitspreken als volgt :

→ *nous man**g**ons [de « g » zoals in het Engelse « to **g**o »]*
→ *nous commen**c**ons [de « c » zoals in het Engelse « to **c**ome »].*

Deze aangepaste schrijfwijze zorgt er dus dat je de juiste uitspraak hebt (*nous man**ge**ons → zoals in het Franse woord « un **j**eudi » ; nous commen**ç**ons → zoals in het Franse woord « une **s**alade »]*

Uitzondering 4 : Dan zijn er nog de werkwoorden op *-yer* zoals *envoyer* (verzenden, opsturen). De vervoeging loopt als volgt :

envo**yer (verzenden)**

j'envo**i**e, tu envo**i**es, il envo**i**e

nous envo**y**ons, vous envo**y**ez,

ils envo**i**ent

Zie je de verandering in schrijfwijze van de stammen van de *nous*- en *vous* -vormen tegenover de stam van de *je/tu/il* -vormen?

Uitzondering 5 : Last but not least zijn de werkwoorden die een « é » in de voorlaatste lettergreep van hun infinitief hebben staan, zoals bijvoorbeeld *répéter*. Je spreekt deze « é » uit zoals het onderlijnde stuk van het Nederlandse woord « <u>e</u>ven » en het accent noemen we *accent aigu*. De « é » verandert in « è » in de *je/tu/il/ils* – vormen maar blijft staan in de *nous/ vous* – vormen .

Lees grondig onderstaand voorbeeld en oefen de uitspraak :

rép**éter**

je rép<u>**è**</u>te, tu rép<u>**è**</u>tes, il rép<u>**è**</u>te

nous rép<u>**é**</u>tons, vous rép<u>**é**</u>tez

ils rép<u>**è**</u>tent

Dit was heel wat werk en het zal lang duren vooraleer je de uitspraak en schrijfwijze van deze werkwoorden goed zal beheersen. Het enige wat je kan doen is...oefenen, oefenen en nog eens oefenen.